



Brussel, 24 oktober 2022
(OR. en)

13994/22

CLIMA 540
ENV 1062
ONU 126
DEVTEN 195
ECOFIN 1088
ENER 535
FORETS 105
MAR 196
AVIATION 262

RESULTAAT BESPREKINGEN

van: het secretariaat-generaal van de Raad

d.d.: 24 oktober 2022

aan: de delegaties

nr. vorig doc.: 13735/1/22 REV 1

Betreft: Voorbereiding van de 27e Conferentie van de Partijen (COP27) bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) (Sharm-el-Sheikh, Egypte, 6 tot en met 18 november 2022)
– Conclusies van de Raad

Voor de delegaties gaan in de [bijlage](#) de conclusies van de Raad over bovengenoemd onderwerp, die de Raad tijdens zijn 3903e zitting, op 24 oktober 2022, heeft goedgekeurd.

**Vorbereiding van de 27e Conferentie van de Partijen (COP27)
bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC)
(Sharm-el-Sheikh, 6 tot en met 18 november 2022)**

- Conclusies van de Raad -

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

URGENTIE VAN KLIMAATACTIE

1. Spreekt ZIJN DIEPE BEZORGDHEID UIT over de toenemende intensiteit en frequentie van extreme weersomstandigheden, waaronder hittegolven, bosbranden en overstromingen, overal ter wereld, en BENADRUKT dat hoogdringend een krachtiger mondiaal antwoord moet worden gegeven op de dreiging van de klimaatverandering, omdat zij voor de mensheid, de ecosystemen en de biodiversiteit een directe en existentiële bedreiging vormt waarvan geen enkel land en geen enkele regio gespaard blijft. WIJST OP de kansen die ambitieuze klimaatactie biedt, niet alleen ten behoeve van de planeet en de wereldeconomie, maar ook voor de mensen, op het vlak van een betere levensstandaard, gezondheid, fatsoenlijke banen, duurzame voedselsystemen en betaalbare energieprijzen. BEKLEMTOONT het belang van een rechtvaardige transitie naar duurzame, klimaatbestendige economieën en samenlevingen waarbij niemand aan zijn lot wordt overgelaten.
2. VEROORDEELT in de krachtigste bewoordingen de aanvalsoorlog van de Russische Federatie tegen Oekraïne, die een grove schending vormt van het internationaal recht en niet alleen leidt tot massaal verlies van mensenlevens en schadelijke gevolgen voor de gezondheid, ook voor burgers, maar ook tot onmiddellijke schade aan de natuur en milieudegradatie op lange termijn, alsook een risico met zich meebrengt voor de nucleaire veiligheid en ervoor zorgt dat de hoognodige maatregelen tegen klimaatverandering vertraging oplopen. BENADRUKT dat deze oorlog ernstige secundaire gevolgen heeft voor de energie- en voedselzekerheid en bovendien de mondiale veiligheid en stabiliteit ondermijnt, en dat deze kwesties dringend en besluitvaardig door de internationale gemeenschap moeten worden aangepakt.

3. SPREEKT zijn grote waardering UIT voor het werk van de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) en voor de bijdragen van de drie werkgroepen (WG's) aan het zesde evaluatierapport (AR6)¹ van de IPCC. HERHAALT de belangrijkste bevinding van het AR6-WG I-rapport, namelijk dat de omvang van de toekomstige klimaatverandering afhangt van toekomstige emissies, en dat de opwarming van de aarde alleen tot 1,5 °C kan worden beperkt indien nu onmiddellijk actie wordt ondernomen om de broeikasgasemissies in de komende decennia sterk en blijvend te verminderen zodat de hele wereld vóór of rond 2050 koolstofneutraal wordt. WIJST er OPNIEUW OP dat de mondiale mitigatieambitie dringend onmiddellijk moet worden verhoogd, op basis van de beste beschikbare wetenschappelijke gegevens, om de wereldwijde broeikasgasemissies tussen nu en 2030 te halveren ten opzichte van 2019. NEEMT met bezorgdheid KENNIS VAN de bevindingen van het meest recente verslag van de WMO over de staat van het wereldwijde klimaat 2021, namelijk dat belangrijke klimaatindicatoren zoals wereldtemperatuur, broeikasgasconcentraties en warmteopslag in oceanen blijven stijgen zonder enig teken van beterschap.
4. HERINNERT AAN de belangrijkste bevindingen van het AR6-verslag van WGII, waaronder: klimaatverandering heeft al een wijdverbreide impact op onze wereld en bedreigt levens en bestaansmiddelen – vooral voor de meest kwetsbaren (meer dan de helft van de wereldbevolking en de meest kwetsbare ecosystemen worden al getroffen door klimaatverandering), ii) de inspanningen op het gebied van aanpassing hebben de kwetsbaarheid op een aantal gebieden teruggedrongen, maar sommige aanpassingsgrenzen zijn bereikt en dat zal onvermijdelijk binnenkort ook voor andere gelden, en iii) aanpassing moet de stap zetten van de thans incrementele aanpassingen naar planmatige en systemische benaderingen, waarmee tegelijkertijd meervoudige risico's van klimaatverandering en niet-klimatologische aanjagers daarvan worden bekeken.
5. WIJST OP de bevindingen van het AR6-verslag van de WGIII, waaruit blijkt dat we in elke sector opties hebben om de wereldwijde broeikasgasemissies tussen nu en 2030 ten minste te halveren. BENADRUKT dat maatregelen inzake aanpassing aan en mitigatie van het klimaat economische en maatschappelijke kansen en voordelen opleveren voor alle landen. Investerings in innovatie en groene banen zijn randvoorwaarden voor een eerlijke en rechtvaardige transitie naar een nieuw groen economisch model.

¹ <https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/>

6. GEEFT GEHOOR aan de krachtige oproepen van de maatschappelijke organisaties, met name van jongeren, om ambitieuzere klimaatmaatregelen te nemen, rekening houdend met de intergenerationele billijkheid, en de noodzaak om een sociaal gunstige ecologische transitie tot stand te brengen waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van de burgers. ERKENT in dit verband het belang van participatie en actieve betrokkenheid van het publiek, en van toegang tot informatie bij de planning en uitvoering van klimaatactie.

MEER ACTIE, AMBITIE EN STEUN

7. HERHAALT, in de aanloop naar COP27, dat internationale inzet door middel van een sterk op regels gebaseerd multilateralisme van cruciaal belang is voor een succesvolle aanpak van klimaatverandering.
8. ONDERKENT dat de partijen bij hun optreden om klimaatverandering tegen te gaan hun respectieve verplichtingen betreffende mensenrechten, het recht op gezondheid, het recht op een schoon, gezond en duurzaam milieu, de rechten van inheemse volken, zoals uiteengezet in de VN-Verklaring over de rechten van inheemse volken, lokale gemeenschappen, migranten, kinderen, personen met een handicap en mensen in kwetsbare situaties, alsmede de gendergelijkheid, de empowerment van vrouwen en de intergenerationele solidariteit dienen te eerbiedigen, te bevorderen en in acht te nemen. HERHAALT dat de EU zich blijft inzetten voor deze waarden.
9. BENADRUKT dat de NDC's en de actualisering ervan, met inbegrip van de NDC's die zijn aangekondigd in, voor en na COP26, als geheel ontoereikend zijn. HERINNERT ERAAN dat alle partijen is verzocht in hun nationaal bepaalde bijdrage (NDC) de doelstellingen voor 2030 zo nodig te herzien en aan te scherpen om uiterlijk eind 2022 in overeenstemming te zijn met de temperatuurdoelstelling van de Overeenkomst van Parijs. ROEPT daarom alle partijen OP ambitieuze streefcijfers en beleidsmaatregelen voor te stellen en DRINGT ER met name bij de grote economieën OP AAN tijdig voor COP27 hun NDC te herzien en aan scherpen, en hun langetermijnstrategieën voor koolstofarme ontwikkeling (LT-LEDS) voor te stellen of te actualiseren met het oog op broeikasgasneutraliteit tussen nu en 2050. MERKT met grote bezorgdheid OP dat er wereldwijd aanzienlijk meer ambitie nodig is om, in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs, de doelstelling van 1,5 °C binnen bereik houden.

10. ONDERSTREEPT dat in dit kritieke decennium ambitie en actie van essentieel belang zijn om de geloofwaardigheid van de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs te waarborgen en op duurzame wijze klimaatneutraliteit te bereiken, en MOEDIGT alle partijen AAN hun NDC's te onderbouwen met robuuste en solide binnenlandse beleidskaders en -acties, met inbegrip van passende systemen voor monitoring, rapportage en evaluatie. BENADRUKT dat alle partijen, met name de grote uitstoters, hun ambities voor de korte en lange termijn en hun klimaatmaatregelen moeten opschroeven, onder meer via binnenlandse koolstofbeprijzing.
11. HERINNERT ERAAN dat de Raad in juni 2022 overeenstemming heeft bereikt over zijn standpunt inzake die essentiële elementen van het "Fit for 55" -pakket². Dat pakket zal de Europese Unie in staat stellen haar NDC uit te voeren en haar netto-broeikasgasemissies tussen nu en 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990, om vervolgens ten laatste in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken en daarna naar negatieve emissies te streven. NEEMT NOTA VAN de tot dusver geboekte vooruitgang met betrekking tot het wetgevingsproces voor de goedkeuring van het klimaatpakket en het streven om de onderhandelingen over deze essentiële elementen eind 2022 op evenwichtige wijze af te ronden. STAAT KLAAR om, zodra deze onderhandelingen zijn afgerond, de NDC's van de EU en de lidstaten zo nodig te actualiseren, overeenkomstig punt 29 van het Klimaatpact van Glasgow, in het licht van het eindresultaat over de essentiële elementen van het "Fit for 55"-pakket en het effect daarvan op het kerndoel van de EU, zoals overeengekomen door de Europese Raad in december 2020.
12. WIJST OP het engagement en de inspanningen van de EU om energie-efficiëntie en hernieuwbare energie te bevorderen teneinde haar verbruik van fossiele brandstoffen en haar afhankelijkheid van de invoer van deze brandstoffen uit de Russische Federatie te verminderen, onder meer door de in het kader van REPowerEU besproken soorten maatregelen, het plan waarmee de afhankelijkheid van de EU van Russisch gas wordt afgebouwd en de invoer van Russische olie voor eind 2022 wordt verboden, en waarbij nieuwe lock-in-effecten op fossiele brandstoffen worden vermeden; zulks moet de groene energietransitie in de EU verder versnellen en de inspanningen van de EU ter verwezenlijking van haar klimaatambitie ondersteunen.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0550>

13. HERINNERT ERAAN dat de EU en haar lidstaten zich blijven inzetten zoals overeengekomen met de sociale partners, en ROEPT ook alle partijen OP om elektriciteitsopwekking zonder emissiereductie uit te faseren en een einde te maken aan inefficiënte subsidies voor fossiele brandstoffen om de energietransitie te versnellen³, en om het Klimaatpact van Glasgow na te komen op een manier die werknemers en gemeenschappen ten goede komt, en dat de EU en haar lidstaten zich blijven inzetten voor de duurzame-ontwikkelingsdoelen van de VN, waaronder doel 7 om tussen nu en 2030 voor iedereen de toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie te waarborgen. IS ZICH ERVAN BEWUST dat partnerschappen voor een rechtvaardige energietransitie (Just Energy Transition Partnerships - JETP) belangrijke instrumenten zijn om de Overeenkomst van Parijs uit te voeren, omdat zij belangrijke partnerlanden helpen hun klimaatambitie op te voeren en via een gecoördineerde donoraanpak werk te maken van een traject dat verenigbaar is met 1,5 °C. IS INGENOMEN MET de toezegging van de G7-leiders om, in overeenstemming met de opwarmingslimiet van 1,5 °C en de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, eind 2022 een einde te maken aan nieuwe rechtstreekse overheidssteun voor de internationale energieproductie uit fossiele brandstoffen zonder emissiereductie, behoudens in een beperkt aantal door elk land duidelijk omschreven omstandigheden, en ROEPT alle landen OP om soortgelijke toezeggingen te doen.
14. IS INGENOMEN MET het voorstel voor de EU-wet betreffende natuurherstel, die moet bijdragen tot de klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen van de EU voor 2030 en 2050, door ecosystemen te herstellen en te verbeteren totdat zij een goede ecologische toestand bereiken en voor mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering zorgen, met name door het herstel van de ecosystemen in de EU.
15. IS TEVENS INGENOMEN MET de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van de EU, waarin de weg wordt geëffend voor een duurzame langetermijnaanpak voor land- en bosbouw en waarin ernaar wordt gestreefd de voedselzekerheid van de EU en de wereld veilig te stellen en de bijdrage van het GLB aan klimaatmitigatie en -aanpassing te verhogen. Dit moet realiteit worden door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, de koolstofvastlegging te verbeteren, duurzame energie en een efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht te bevorderen, de biodiversiteit te beschermen en ecosysteemdiensten te herstellen. BEKLEMOONT dat gezonde bodems, die rijk zijn aan biodiversiteit, van cruciaal belang zijn om de mondiale uitdagingen van onze tijd het hoofd te bieden, met name de productie van voldoende voedsaam en veilig voedsel, klimaat aanpassing en -mitigatie en het stoppen en omkeren van het verlies aan biodiversiteit.

³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6120-2022-INIT/nl/pdf>

16. HERINNERT AAN de conclusies van de Raad van 21 februari 2022 over klimaatdiplomatie⁴ en ONDERSTREEPT dat klimaatverandering een existentiële bedreiging voor de mensheid vormt, alsook voor het bewerkstelligen van mensenrechten, de internationale stabiliteit en veiligheid, en dat dit ernstige negatieve gevolgen voor de gehele internationale gemeenschap met zich meebrengt. WIJST in dit verband NOGMAALS op het belang van een sterke gecoördineerde actie van de EU en haar lidstaten door middel van actieve Europese klimaat- en energiediplomatie en de uitvoering van diverse sectorale en regionale initiatieven en oproepen, ook vanuit Glasgow, die baat zouden hebben bij externe regionale ondersteuningsinstrumenten van de EU.
17. ONDERSTREEPT dat alle landen hun aanpassingsinspanningen moeten opvoeren en tegelijkertijd de emissies dringend moeten verminderen, als enige manier om de noodzaak van aanpassing binnen beheersbare grenzen te houden. CONSTATEERT dat de noodzaak om zich aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering aan te passen toeneemt, en is ingenomen met de kansen om ervaringen te delen en van partners te vernemen hoe zij hun veerkracht in het licht van klimaatverandering willen versterken. ONDERKENT dat het voor alle partijen steeds belangrijker wordt om hun aanpassingscapaciteit te verbeteren, hun veerkracht op te bouwen en hun kwetsbaarheid voor klimaatverandering te verminderen. IS ZICH BEWUST van de specifieke behoeften en bijzondere omstandigheden van de minst ontwikkelde landen en kleine eilandstaten in ontwikkeling, die bijzonder kwetsbaar zijn voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering, en waarvan een aantal zelfs bedreigd worden in hun voortbestaan. NEEMT NOTA van de aanpassingsaanbevelingen in de Oproep van Praag⁵, die zijn overeengekomen tijdens de Conferentie over het ontwerpen van veerkrachtige landschappen in september 2022.
18. ONDERSTREEPT de centrale rol van holistische, inclusieve en effectief uitgevoerde nationale aanpassingsstrategieën en -plannen, en BENADRUKT dat de steun aan ontwikkelingslanden moet worden opgevoerd om deze strategieën, plannen en respectieve mededelingen te kunnen uitwerken en uitvoeren, maar ook om de voortgang van aanpassingsmaatregelen te monitoren en te evalueren.

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/54433/st06120-nl22.pdf>

⁵ [https://www.mzp.cz/C125750E003B698B/cz/news_20220926_prague_appeal_climate_change_and_biodiversity_loss_must_be_tackled_together/\\$FILE/The%20Prague%20Appeal%20-%20final.pdf](https://www.mzp.cz/C125750E003B698B/cz/news_20220926_prague_appeal_climate_change_and_biodiversity_loss_must_be_tackled_together/$FILE/The%20Prague%20Appeal%20-%20final.pdf)

19. WIJST OP de internationale dimensie van aanpassing in de aanpassingsstrategie van de EU, waarin EU-steun voor internationale klimaatveerkracht en -paraatheid wordt onderstreept, bijvoorbeeld door de opschaling van internationale financiële middelen, het ontwerp van beleid en prikkels ter bevordering van klimaatveerkrachtige investeringen, onder meer in op de natuur gebaseerde oplossingen, gerichte steun aan partnerlanden en de onlangs opgerichte EU-missie voor klimaataanpassing, die andere landen kan inspireren soortgelijke maatregelen te nemen.
20. HERHAALT dat de EU en haar lidstaten partnerlanden ondersteunen bij de aanpassing van hun capaciteit om klimaatrisico's te kunnen beoordelen, te beheersen en te verminderen, bijvoorbeeld door betere systemen voor monitoring, rapportage en evaluatie, onder meer door harder in te zetten op toegankelijke, interoperabele en betrouwbare milieugegevens en op gegevensgestuurde digitale oplossingen - waaronder systemen voor vroegtijdige waarschuwing - maar ook door sociale bescherming, verzekeringen en andere financiële mechanismen voor risicobeheersing, ook rampenrisicobeheer, te bevorderen. Deze activiteiten zijn erop gericht om de capaciteit van kwetsbare landen en gemeenschappen te vergroten, zodat zij weerbaarder worden omdat zij het risico op verlies [...] en schade [...] weten te beheersen en verkleinen.
21. ONDERSTREEPT dat klimaatverandering, door het gevaar, de blootstelling en de kwetsbaarheid, gevolgen en risico's met zich meebrengt die in alle landen economisch en niet-economisch verlies en schade kunnen veroorzaken. BEKLEMT OONT dat alomvattend klimaatrisicobeheer van cruciaal belang is om landen, kwetsbare bevolkingsgroepen en gemeenschappen voor de lange termijn bestand te maken tegen verlies en schade. IS ZICH ERVAN BEWUST dat maatregelen en steun voor kwetsbare landen, bevolkingsgroepen en kwetsbare groepen verder moeten worden opgeschaald. VRAAG MEER AANDACHT voor de rol van middelen uit de particuliere en publieke sector, teneinde het afwenden, voorkomen, beperken en aanpakken van verlies en schade door de negatieve gevolgen van klimaatverandering beter te ondersteunen.

22. HERHAALT dat, om de gehele Overeenkomst van Parijs uit te voeren en naar een klimaatneutrale, adaptieve en veerkrachtige mondiale economie en samenleving over te schakelen, het essentieel is de geldstromen in lijn te brengen met een met een traject naar broeikasgasarme en klimaatveerkrachtige ontwikkeling. BEKLEMT OONT dat door op COP27 ruimte te scheppen om specifiek artikel 2, lid 1, punt c, van de Overeenkomst van Parijs te bespreken, de partijen, de particuliere sector en andere belanghebbenden hun inzichten zullen kunnen bespreken over de doelstelling om geldstromen in lijn te brengen met een traject naar broeikasgasarme en klimaatveerkrachtige ontwikkeling en over de weg die daarheen leidt; aldus zal die bespreking landen in staat stellen hun doelen inzake mitigatie en aanpassing, maar ook inzake duurzame ontwikkeling, te bereiken. WIJST EROP dat in de Overeenkomst van Parijs wordt erkent dat het mobiliseren van financiële middelen een wereldwijde inspanning vergt, en ROEPT alle landen OP zich meer in te spannen om ter ondersteuning van klimaatactie financiering uit alle bronnen te mobiliseren en om het klimaat in alle geldstromen te integreren. ONDERSTREEPT in dit verband dat meer aandacht moet uitgaan naar duurzame financiering en investeringen die naar synergieën tussen klimaat-, biodiversiteits- en andere milieudoelstellingen streven, HERHAALT het belang van transparante verslaggeving, en WIJST OP het wereldwijd toenemend aantal klimaatbeleidsinitiatieven om kapitaal uit de financiële en particuliere sector te mobiliseren waar dit het meest nodig is om op de Overeenkomst van Parijs afgestemde maatregelen uit te voeren.
23. HERINNERT ERAAN dat de EU en haar lidstaten de grootste bijdrage leveren aan de internationale klimaatfinanciering door de publieke sector, en dat zij hun bijdrage ter ondersteuning van ontwikkelingslanden sinds 2013 meer dan verdubbeld hebben. HERNIEUWT de krachtige toezegging van de EU en haar lidstaten om zo spoedig mogelijk hun internationale klimaatfinanciering verder op te voeren richting de doelstelling van de ontwikkelde landen om tot en met 2025 jaarlijks 100 miljard USD vrij te maken, en VERWACHT dat deze doelstelling in 2023 verwezenlijkt wordt. ROEPT andere donoren OP hun inspanningen in dit verband op te voeren, ook in overeenstemming met het klimaatfinancieringsplan van COP26, en ZIET UIT naar het verslag over de vorderingen op de 10 collectieve actiegebieden van het uitvoeringsplan in de aanloop naar COP27.

24. ZIET UIT naar samenwerking met andere partijen bij de uitvoering van de oproep van het Klimaatpact van Glasgow om tussen nu en 2025 collectief de klimaatfinanciering inzake aanpassing voor ontwikkelingslanden ten minste te verdubbelen ten opzichte van het niveau van 2019, teneinde bij het verstrekken van opgeschaalde financiële middelen een evenwicht te bereiken tussen mitigatie en aanpassing.
25. DOET EEN DRINGENDE OPROEP aan multilaterale (MDB's) ontwikkelingsbanken, instellingen voor ontwikkelingsfinanciering en andere internationale financiële instellingen om hun inspanningen verder op te voeren, onder meer door ambitieuze doelstellingen voor financiering inzake aanpassing vast te stellen, gebruik te maken van innovatieve financieringsinstrumenten, de toegang tot financiering te verbeteren en de intensievere deelname van de particuliere sector te ondersteunen. IS in dit verband INGENOMEN MET het leiderschap dat verschillende MDB's hebben getoond in tijdens COP26 ondertekende de gezamenlijke verklaring met betrekking tot natuur (Joint Nature Statement) en in hun strategieën en plannen op klimaatgebied, onder meer, als voortrekker, de Europese Investeringsbank, en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling en de Wereldbankgroep. HERHAALT dat particuliere klimaatfinanciering essentieel is voor de transitie naar een klimaatneutrale en -veerkrachtige mondiale economie, met een overheid die hiervoor de passende financiële prikkels en beleidssignalen afgeeft, en de randvoorwaarden daartoe schept. VERWIJST naar de conclusies van de Raad over klimaatfinanciering in de aanloop naar COP27.⁶

ZORGEN VOOR RESULTATEN IN SHARM-EL-SHEIKH

26. IS het Verenigd Koninkrijk GELUKWENSEN en DANK verschuldigd voor de organisatie van COP26 en de vooruitgang die in Glasgow is geboekt, en BESCHOUWT het Klimaatpact van Glasgow als een evenwichtig pakket maatregelen dat opmerkelijke resultaten heeft opgeleverd op het gebied van mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering en uitvoeringsmiddelen. DANKT tevens het komende Egyptische voorzitterschap van COP27 en zijn partner, de Democratische Republiek Congo, voor hun nooit aflatende inzet en toewijding in de periode tussen COP26 en COP27.

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2022/10/04/climate-finance-council-adopted-conclusions-ahead-of-cop27/>

27. IS INGENOMEN MET het werk dat in juni 2022 tijdens de bijeenkomsten van de hulporganen is verzet en HOOPT dat in Sharm-el-Sheikh een alomvattend resultaat kan worden aangenomen dat een ambitieus mondiaal antwoord op klimaatverandering moet bieden, zodat i) de 1,5 °C-doelstelling binnen bereik blijft, conform de Overeenkomst van Parijs en in het licht van wetenschappelijke bevindingen, met name het meest recente IPCC-verslag, en ii) het traject op weg naar veerkracht voor de lange termijn niet wordt verlaten. MOEDIGT het aantredende COP27-voorzitterschap AAN de Glasgow-initiatieven in Sharm-el-Sheikh op te volgen.
28. JUCHT TOE dat het werkprogramma voor mitigatie is opgesteld dat de mitigatieambitie en uitvoering daarvan in dit kritieke decennium met spoed moet opschalen, en ZEGT TOE constructief met de partijen te zullen samenwerken om tot een besluit te komen over de opzet ervan - zodat de CMA4 het kan bestuderen en aannemen - gestoeld op wetenschap en voortbouwend op het klimaatpact van Glasgow, op een wijze die de algemene inventarisatie aanvult, en steunt het streven om de 1,5 °C-doelstelling binnen bereik te houden. DRINGT AAN op een werkprogramma dat partijen en belanghebbenden die geen partij zijn in staat stelt ervaringen uit te wisselen, synergieën in kaart te brengen, robuust binnenlands beleid te bevorderen, na te gaan hoe sectoraal beleid de acties en ambitie op klimaatgebied kan ondersteunen, en landen vooruitgang laat boeken bij het uitvoeren en versterken van hun toezeggingen. ONDERSTREEPT dat de jaarlijkse ministeriële rondetafelconferentie op hoog niveau over de ambitie vóór 2030, die begint tijdens de CMA4, uit het werkprogramma voor mitigatie informatie moet putten en tegelijk informatie eraan moet verstrekken, de verantwoordingsplicht moet versterken, het delen van ervaringen moet bevorderen, aanbevelingen moet doen en moet streven naar mondiale ambitie en uitvoering die spoort met het bereiken van de 1,5 °C-doelstelling.
29. ONDERSTREEPT dat er tastbare vooruitgang moet worden geboekt om de mondiale doelstelling inzake aanpassing te halen en dat zij derhalve het tweejarige werkprogramma van Glasgow-Sharm-el-Sheikh over de mondiale aanpassingsdoelstelling zal BLIJVEN steunen en er constructief aan zal meewerken zodat er een beter inzicht komt in de wijze waarop het aanpassingsvermogen kan worden vergroot, de veerkracht kan worden versterkt en de kwetsbaarheid kan worden verminderd om mensen, bestaansmiddelen en ecosystemen te beschermen, en zodat de vooruitgang op dit gebied wordt geëvalueerd.

30. BEVESTIGT NOGMAALS dat de EU zich blijft inzetten om het netwerk van Santiago voor het voorkomen, beperken en aanpakken van verlies en schade in verband met de negatieve gevolgen van klimaatverandering zo spoedig mogelijk en in overeenstemming met het in Glasgow [...] beschreven proces uit te rollen, teneinde de wereldwijde coördinatie verder te versterken om als katalysator te fungeren voor vraaggestuurde technische bijstand van relevante organisaties, organen, netwerken en deskundigen voor de uitvoering van relevante benaderingen, met name in kwetsbare ontwikkelingslanden en gemeenschappen.
31. ZIET UIT naar de voortzetting van de dialoog van Glasgow tussen de partijen, relevante organisaties en belanghebbenden om de regelingen te bespreken voor de financiering van acties om verlies en schade door de nadelige gevolgen van klimaatverandering te voorkomen, te beperken en aan te pakken. HERHAALT bereid te zijn constructief met partnerlanden samen te werken om meer inzicht te krijgen in hun behoeften, onder meer door een nieuw agendapunt waarbij de dialoog van Glasgow ten volle wordt benut om de bestaande instellingen die steun verlenen om het risico van verlies en schade te voorkomen, tot een minimum te beperken en aan te pakken, snel te versterken en concrete oplossingen te vinden voor de uitdagingen waarmee de meest kwetsbare landen worden geconfronteerd. IS in dit verband INGENOMEN MET het initiatief van de VN-secretaris-generaal om ervoor te zorgen dat binnen een periode van 5 jaar iedereen op aarde binnen het bereik van een systeem voor vroegtijdige waarschuwing valt en met de toezegging van de leiders van de G7 om te werken aan een "Global Shield against Climate Risks" voor arme en kwetsbare landen en mensen, voortbouwend op het InsuResilience Global Partnership en andere initiatieven. VERBINDT ZICH ERTOE deze inspanningen te ondersteunen, onder meer door de financiering en verzekering van klimaat- en rampenrisico's op te schalen en de mondiale klimaat- en rampenrisicofinancierings- en verzekeringsarchitectuur meer systematisch, coherenter en duurzamer te maken.

32. HERHAALT het belang van een alomvattende, doelgerichte en innovatieve inventarisatie ter ondersteuning van de vijfjarige ambitiecyclus van de Overeenkomst van Parijs en van een verhoogde ambitie op het gebied van maatregelen en steun om de klimaatverandering collectief en op billijke wijze aan te pakken in het licht van de beste beschikbare wetenschappelijke kennis. BENADRUKT dat moet worden voortgebouwd op de besprekingen en de lessen die zijn getrokken tijdens de eerste technische dialoog van de algemene inventarisatie, en dat meer aandacht moet worden besteed aan mogelijkheden om de acties en ondersteuning van de deelnemende partijen te verbeteren en te versterken, evenals aan de internationale samenwerking op het gebied van klimaatactie. ONDERSTREEPT dat het resultaat[...] van de algemene inventarisatie de basis moet vormen voor en voortdurend moet aanzetten tot ambitieuzere klimaatmaatregelen, zowel collectief als individueel; deze inventarisatie moet met name alle partijen aanmoedigen om zich in hun NDC's gaandeweg te richten op mitigatiedoelstellingen voor de hele economie, om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken in hun langetermijnstrategie voor een op lage uitstoot van broeikasgassen gebaseerde ontwikkeling, en ook om krachtigere adaptatiemaatregelen en uitvoeringsmiddelen aan te nemen, in het licht van de langetermijndoelstellingen van de Overeenkomst van Parijs.
33. ERKENT, hoewel de nadruk moet blijven liggen op het binnenlands verminderen van emissies en het verhogen van de verwijderingen van broeikasgassen, het potentieel van artikel 6 voor het faciliteren van de verdere ambitie om de kloof met een opwarming van de aarde die beperkt blijft tot 1,5 °C, te dichten en om de betrokkenheid van de particuliere sector bij en het mobiliseren van financiële en niet-financiële middelen voor klimaatactie te bevorderen, met inachtneming van ecologische en sociale waarborgen, de eerbiediging van de mensenrechten en de bescherming tegen klimaatrisico's. ONDERSTREEPT dat het onontbeerlijk is ervoor te zorgen dat het gebruik van artikel 6 bijdraagt aan de langetermijndoelstellingen van Parijs, ambitie en duurzame ontwikkeling aanmoedigt en de milieuintegriteit waarborgt. BENADRUKT dat het belangrijk is de mechanismen van artikel 6 nauw af te stemmen op de NDC van de gastpartijen, op hun langetermijnstrategie voor een op lage uitstoot van broeikasgassen gebaseerde ontwikkeling en op de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, en de ruimte voor meer ambitie te behouden door de voordelen van mitigatie te delen onder de deelnemers aan artikel 6. WIJST OP de voordelen van een strikte uitvoering van Corsia, de mondiale marktgebaseerde maatregel van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie. ONDERSTREEPT de noodzaak van capaciteitsopbouw voor ontwikkelingslanden met het oog op een strikte uitvoering van [...] marktgebaseerde activiteiten in het kader van het UNFCCC.

34. ZIET UIT naar verdere beraadslagingen over het vaststellen van een nieuwe collectieve kwantitatieve doelstelling voor klimaatfinanciering in de context van zinvolle mitigatie- en adaptatiemaatregelen en een transparante uitvoering, waarbij terdege rekening wordt gehouden met de behoeften en prioriteiten van ontwikkelingslanden en alle geldstromen consistent zijn met een traject naar lage broeikasgasemissies en klimaatbestendige ontwikkeling. BENADRUKT dat de nieuwe collectieve kwantitatieve doelstelling ondersteuning moet bieden voor een kader voor de financiering van de transitie naar een wereld met een stijging van de temperatuur met 1,5 °C.
35. ZIET ook UIT naar de bespreking, in het kader van een nieuw specifiek agendapunt op de CMA tijdens COP27, van de overkoepelende faciliterende rol van artikel 2, lid 1, punt c), het begrip van dit doel door de partijen en alle belanghebbenden, en de wijze waarop dit kan worden verwezenlijkt.
36. IS VASTBESLOTEN met alle partijen samen te werken om:
- de discussie over de toekomst van het UNFCCC te bevorderen;
 - mogelijke verdere stappen te bespreken om in de landbouwsector werk te maken van duurzame klimaatactie, en tegelijkertijd de voedselzekerheid te waarborgen door middel van een duurzaam voedselsysteem, op basis van de bevindingen van de verslagen, workshops en de SB-conclusies over de routekaart van de Koronivia Joint Work on Agriculture;
 - de ambitieuze uitvoering mogelijk te maken van het werkprogramma van Glasgow voor actie inzake klimaatempowerment (ACE), onder meer door bij te dragen aan een alomvattend actieplan voor ACE, dat de toekomstige werkzaamheden structureert;
 - aandacht te besteden aan de genderdimensie om het volledige potentieel van het klimaatbeleid te benutten en brede acties ter verwezenlijking van gendergelijkheid te ondersteunen, onder meer door de verdere uitvoering van het uitgebreide Lima-werkprogramma inzake gender en het 2e genderactieplan, en de tussentijdse evaluatie ervan te voltooien.

37. WIJST op het belang van maatregelen van niet-partijgebonden actoren en hun betrokkenheid bij het UNFCCC-proces, en ROEPT OP tot verdere inspanningen – onder meer door middel van transparante toezeggingen die verantwoordingsplicht mogelijk maken, ondersteund door geloofwaardige actieplannen – met het oog op de doeltreffende uitvoering van de Overeenkomst van Parijs en de voorbereiding van de algemene inventarisatie, onder meer door middel van het mondiaal klimaatactieplan.

OVERIGE INTERNATIONALE ORGANISATIES EN PROCESSEN

38. ONDERSTREEPT dat de klimaatverandering en de biodiversiteitscrises, woestijnvorming, vervuiling, evenals bodemdegradatie en de achteruitgang van de waterkwaliteit en van de oceanen sterk onderling verweven en elkaar versterkende verschijnselen zijn, en BENADRUKT dat deze slechts met succes kunnen worden bestreden door een coherente benadering die wederzijds voordelige strategieën met sterke sociale en ecologische waarborgen omvat, waaronder op de natuur gebaseerde oplossingen als omschreven tijdens de 5e Milieuvergadering van de Verenigde Naties. IS INGENOMEN MET de nadruk die in het klimaatpact van Glasgow voor doeltreffende klimaatactie op gezonde ecosystemen wordt gelegd, en MOEDIGT de partijen AAN op de natuur gebaseerde oplossingen op te nemen in hun NDC's en hun langetermijnstrategieën voor een op lage uitstoot van broeikasgassen gebaseerde ontwikkeling. ONDERSTREEPT dat bij de uitvoering van op de natuur gebaseerde oplossingen de rechten van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen moeten worden geëerbiedigd en beschermd, zoals ook gebeurt in de toepasselijke nationale wetgeving en blijkt uit internationale instrumenten zoals de Verklaring over de rechten van inheemse volken en het internationaal recht inzake de mensenrechten. IS voorts INGENOMEN MET de nieuwe FAO-strategie inzake klimaatverandering voor de periode 2021-2030. ROEPT OP tot nauwere samenwerking en meer synergie tussen de verdragen van Rio en andere multilaterale milieuovereenkomsten, evenals andere VN-initiatieven en internationale processen ter zake. IS INGENOMEN MET de besprekingen in VN-conferentie "Stockholm+50", waaruit bleek dat er sneller tot actie moet worden overgegaan en hoe belangrijk het is dat de jongeren erbij worden betrokken, en DRINGT ER bij de partijen en relevante belanghebbenden OP AAN gevolg te geven aan de tien aanbevelingen voor maatregelen om de uitvoering te versnellen.

39. **BLIJFT ZICH KRACHTIG INZETTEN** voor het versterken van de synergie tussen het UNFCCC en het Verdrag inzake biologische diversiteit (VBD), met inbegrip van de aanpassing aan het ambitieuze mondiale kader voor biodiversiteit voor de periode na 2020 waarover tijdens COP15 van december 2022 overeenstemming moet worden bereikt, en het VN-decennium van het ecosysteemherstel, en voor het verder bevorderen van maatregelen voor de wederzijdse versterking van de nevenvoordelen voor klimaatmitigatie en -adaptatie en het terugdraaien van biodiversiteitsverlies. **BLIJFT OOK VASTBESLOTEN** om de synergie te versterken tussen de UNFCCC en van het Verdrag van de Verenigde Naties ter bestrijding van woestijnvorming, het Forum inzake Bossen van de VN, het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering, de actieagenda van Addis Abeba en de verwezenlijkingen van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de duurzameontwikkelingsdoelen.
40. **BLIJFT VASTBESLOTEN** erop te wijzen dat duurzaam oceaen- en waterbeheer en gezonde watergerelateerde ecosystemen een fundamentele rol spelen in de algehele klimaatbestendigheid en dat het belangrijk is te werken conform het Decennium van Oceaanwetenschappen voor Duurzame Ontwikkeling (2021-2030) van de VN en het VN-decennium voor actie inzake water 2018-2028. **IS VOORTS INGENOMEN MET** de "Our Ocean, our future, our responsibility"-verklaring, die is aangenomen tijdens de tweede oceaanconferentie van de Verenigde Naties in Lissabon (juni-juli 2022), en met de "Brest Commitments for the Oceans" die op de "One Ocean"-top in februari 2022 zijn gedaan.
41. **BENADRUKT** het onderlinge verband tussen klimaatverandering en mensenrechten. **IS** in dat verband **INGENOMEN MET** de goedkeuring van het mandaat van de speciale rapporteur voor mensenrechten en klimaatverandering.

42. VERZOEKT alle lidstaten van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO) en de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) ervoor te zorgen dat de internationale luchtvaart en het zeevervoer een eerlijke en ambitieuze bijdrage leveren aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, op een wijze die de milieu-integriteit waarborgt en die staten niet belet ambitieuzere maatregelen te nemen en waarbij dubbeltelling en alle daaruit voortvloeiende wezenlijke dubbele lasten - met inbegrip van kosten - en concurrentieverstoring op routes of in handelssectoren moeten worden vermeden, en ROEPT tegelijkertijd de ICAO en de IMO OP te blijven rapporteren over hun klimaatwerkzaamheden in UNFCCC-verband. HERINNERT ERAAN dat in het AR6 WGIII-verslag de internationale luchtvaart en scheepvaart worden genoemd als sectoren waarin meer maatregelen nodig zijn om de emissies terug te brengen. MOEDIGT de IMO in het bijzonder AAN om haar werkzaamheden voor de uitvoering van maatregelen op middellange en lange termijn voort te zetten, en de initiële broeikasgasstrategie van de IMO te herzien om de broeikasgasemissies van de internationale scheepvaart uiterlijk tegen 2050 af te bouwen volgens een traject dat strookt met de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, en IS INGENOMEN MET het feit dat tijdens de 41e Algemene Vergadering van de ICAO overeenstemming is bereikt over een ambitieuze langetermijndoelstelling om de emissies van de internationale luchtvaart terug te dringen.
